

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

ชญาภัทร์ ก่อาริโอ*

นักศึกษา ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ

ศาสตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ทวีศักดิ์ รูปสิงห์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

วิเชียร เกตุสิงห์

ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทรศัพท์ 08-1914-1681 อีเมล: chayapat.s@rmutp.ac.th

รับเมื่อ 13 กรกฎาคม 2558 ตอรับเมื่อ 27 กรกฎาคม 2558 เผยแพร่ออนไลน์ 16 ธันวาคม 2558

© 2016 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง และเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประชากร คือประชาชนวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง 21 จังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 7,256 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือประชาชนวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง 10 แห่ง และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม 12 คน ใช้การเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือผู้เชี่ยวชาญ/ประชาชนวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง จำนวน 120 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) ความรู้ ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง 3) การจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน 4) การสื่อสารและการประสานงาน และ 5) คุณธรรม จริยธรรม โดยมี 23 ปัจจัยย่อย ได้แก่ (1) การควบคุมตนเอง (2) ความเชื่อมั่นในตนเอง (3) การตัดสินใจ (4) การมอบหมายงาน (5) การสร้างแรงจูงใจ (6) ภาวะเยียบข้อบังคับวิสาหกิจชุมชน (7) การเงิน/การบัญชี (8) การบริหารการตลาด (9) การจัดการสินค้า (10) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (11) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (12) การถ่ายทอดความรู้ (13) การกำหนดทิศทางและเป้าหมาย (14) การวางแผนการดำเนินงาน (15) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (16) การประเมินผลและการติดตาม (17) การจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (18) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร (19) การติดต่อประสานงานภายในและภายนอก (20) การสร้างเครือข่าย (21) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (22) ความรับผิดชอบต่อชุมชน และ (23) จริยธรรมผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาศักยภาพ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มจังหวัดภาคกลาง

การอ้างอิงบทความ: ชญาภัทร์ ก่อาริโอ, ธีรวุฒิ บุญยโสภณ, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และ วิเชียร เกตุสิงห์, “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง,” วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ปีที่ 26, ฉบับที่ 1, หน้า 141-152, ม.ค.-เม.ย. 2559. DOI: 10.14416/j.kmutnb.2015.07.011

Potential Development Model of Small and Micro Community Enterprise of Central Region

Chayapat Kee-ariyo*

Student, Department of Social, Faculty of Applied Arts, King Mounkut's University of Technology North Bangkok, Bangkok, Thailand

Teravuti Boonyasopon

Professor, Department of Teacher Training in Mechanical Engineering, Faculty of Technical Education, King Mounkut's University of Technology North Bangkok, Bangkok, Thailand

Taweesak Roopsing

Assistant Professor, Department of Industrial Business Administration, Faculty of Business Administration, King Mounkut's University of Technology North Bangkok, Bangkok, Thailand

Vichien Ketusingha

Advisor of Office of the Education Council, Ministry of Education, Bangkok, Thailand

* Corresponding Author, Tel. 08-1914-1681, E-mail: chayapat.s@rmutp.ac.th

Received 13 July 2015; Accepted 27 July 2015; Published online: 16 December 2015

© 2016 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

Abstract

The purposes of this research were to : 1) evaluate the potential development model of small and micro community enterprise of central region, 2) study the operation of the entrepreneur community award for outstanding community, nationally and central provinces, 3) create a development capability of the potential development model of small and micro community enterprise of central region, and 4) evaluate the fit of the model and manual model of the potential development model of small and micro community enterprise of central region. Population included 21 provinces, a total of 7,256 people. The samples included : 1) the primary source in qualitative data was the presidents of Small and Micro Community Enterprise awarded for outstanding community at national level and central region province level, and a group of 12 experts to join the focus group derived from selected criteria, and 2) the sample for quantitative research included experts/ presidents of communities in the central provinces with the total of 120 samples selected by simple random sampling. The research instrument consisted of in-depth interviews and evaluation forms. The research statistics included arithmetic mean, standard deviation and content analysis. The results showed that the potential development model of small and micro community enterprise in central region consisted of 5 main factors : 1) leadership, 2) knowledge and self-improvement, 3) community planning, 4) communication and coordination, and 5) morality and ethics. The 23 sub-factors : (1) self-control, (2) confidence, (3) decision, (4) assignments, (5) motivation, (6) community regulations, (7) finance / accounting, (8) marketing, (9) product management, (10) lifelong learning, (11) information technology, (12) knowledge transfer, (13) direction and goals, (14) implementation plan, (15) involvement of members, (16) evaluation and monitoring, (17) community development plan, (18) public relations news, (19) Internal and external coordination, (20) networking, (21) duty responsibility, (22) community responsibility, and (23) ethics. The results of the evaluation for the model and user manual of the potential development model of small and micro community enterprise of central region showed the overall result was at very high appropriateness of both the model and the manual.

Keywords: Potential Development Model, Small and Micro Community Enterprise, Central Region

Please cite this article as: C. Kee-ariyo, T. Boonyasopon, T. Roopsing and V. Ketusingha, "Potential Development Model of Small and Micro Community Enterprise of Central Region," *The Journal of KMUTNB.*, Vol. 26, No. 1, pp. 141–152, Jan.–Apr. 2016 (in Thai). DOI: 10.14416/j.kmutnb.2015.07.011

1. บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดเกิดจากเศรษฐกิจชุมชน เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นการรวมกลุ่มจัดตั้งเพื่อประกอบการในการจัดการทุนของชุมชน โดยคนในชุมชน มีลักษณะเป็นการประกอบการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ มุ่งสร้างรากฐานความมั่นคงให้สมาชิก เป็นการร่วมกันสร้างระบบสวัสดิการให้สมาชิกในชุมชน โดยใช้ประโยชน์จากทุนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้มีการพัฒนาส่งเสริมความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถ ในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนจะทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นโอกาสทางธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ที่ต้องเร่งพัฒนาสินค้า ทั้งด้านคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่น โดยผสมผสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีนวัตกรรม และพัฒนารูปแบบของสินค้าเพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม และจากการที่กรมส่งเสริมการเกษตร [1] ได้สรุปสภาพปัญหาหลักของวิสาหกิจชุมชนไว้ดังนี้ ประการแรก ด้านบริหารจัดการ มีการระดมเงินทุน/เงินออมค่อนข้างน้อย ยังต้องการขอรับสนับสนุนจากแหล่งสินเชื่อ ผู้นำผูกขาดสมาชิกไม่ค่อยมีส่วนร่วม ขาดการตรวจสอบการทำงาน ขาดการยอมรับผู้รู้ในชุมชน ประการที่สอง ด้านการตลาด การประสานเชื่อมโยงและการขยายการตลาดยังน้อย เน้นตลาดในชุมชนเป็นหลัก การวางแผนการตลาดและการผลิตยังไม่ชัดเจน ขาดการประชาสัมพันธ์ และประการสุดท้ายด้านการผลิต ขาดองค์ความรู้ด้านการผลิต พัฒนารูปแบบสินค้า การเก็บรักษาสินค้า และบรรจุภัณฑ์สินค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตรแปรรูปส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ออกสู่ตลาดมีรูปแบบคล้ายคลึงกัน อายุการเก็บรักษาสั้น จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง เพื่อพัฒนาให้ผู้ประกอบการ

วิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพเพียงพอให้สามารถพัฒนาก้าวเข้าสู่วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพระดับได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน สามารถนำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนใช้เป็นต้นแบบเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนภูมิภาคอื่นต่อไป งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง และ 4) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

2.1.1 เพื่อศึกษาผลการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยทำการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จากรายงานผลการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556

2.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี 2556 จำนวน 6 แห่ง และประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 4 แห่ง

2.1.3 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

โดยการนำผลที่ได้จากข้อที่ 2.1.1 และ 2.1.2 มาสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง และการประเมินความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบและคู่มือ (ครั้งที่ 1) โดยทำการศึกษาจาก 1) แนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ Fayol's Theory Fourteen Principles of Management [2], Maslow's General Theory of Human & Motivation [3], Blake & Mouton's Theory of Leadership Grid [4], Likert's Theory of Leadership in Organization [5] 2) ศึกษาข้อมูลวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 [6] คู่มือการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2555 [7] และผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นในระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 10 แห่ง 4) ผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการตอบแบบประเมิน 120 คน ซึ่งผลที่ได้คือ (ร่าง) รูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง (ครั้งที่ 2)

2.1.4 เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 คน และประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 6 คน ซึ่งผลที่ได้คือรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพ

ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง 21 จังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 7,256 แห่ง

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง 10 แห่ง และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม 12 คน ใช้การเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ ผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง จำนวน 120 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง แต่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

2.3.2 แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อหาความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือ ใช้เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 เชิงคุณภาพ

1) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากประธานวิสาหกิจที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 10 แห่ง

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 คน และประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับ

รางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัด ภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 6 คน

2.4.2 เชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการตอบแบบประเมินจำนวน 120 คน

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.5.1 เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แต่ไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยดำเนินการจัดกลุ่ม เรียบเรียงข้อมูลจัดลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อให้ได้แนวทางการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

2.5.2 เชิงปริมาณ

1) การวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของปัจจัยหลัก และปัจจัยย่อยที่เป็นองค์ประกอบที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภาคกลางที่เหมาะสม ลักษณะแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

2) การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ ลักษณะแบบประเมินเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเรียบเรียงออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency) แล้วนำมาจัดลำดับ

3. ผลการวิจัย

3.1 การประเมินศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

ผลการศึกษาการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวมรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวม

จังหวัด	ระดับดี		ระดับปานกลาง		ระดับปรับปรุง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชัยนาท	141	41.35	168	49.27	32	9.38	341
ลพบุรี	213	27.41	358	46.07	206	26.52	777
สิงห์บุรี	56	26.92	115	55.29	37	17.79	208
อ่างทอง	143	29.12	205	41.75	143	29.13	491
รวม	553	30.43	846	46.56	418	23.01	1,817

3.2 สภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง

จากข้อมูลประเด็นปัจจัยสู่ความสำเร็จพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพใน 5 ปัจจัยดังนี้

3.2.1 ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน มีภาวะผู้นำสูง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการตัดสินใจที่ดี รู้จักการควบคุมตนเอง มีการบริหารงานโดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้คณะกรรมการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

3.2.2 ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นผู้มีความรู้ ใฝ่รู้ และเป็นผู้พร้อมรับการพัฒนาความรู้ใหม่เสมอ มีการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น มีการจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ถ่ายทอดสู่สมาชิกที่มีแนวคิดเดียวกัน

3.2.3 ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนล่วงหน้า โดยการระดมความคิดเห็นจากคณะกรรมการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนการดำเนินงานและการพัฒนาทิศทางการขยายโอกาสของวิสาหกิจชุมชนในปีต่อไป

3.2.4 ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความสามารถในการสื่อสารและการประสานงานทั้งภายในและภายนอกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดแนวความคิด และมีความเข้าใจในการร่วมมือปฏิบัติงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารนั้นจำเป็นต้องใช้

ช่องทางการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลผ่านวิธีการต่าง ๆ ให้กับสมาชิกและเครือข่าย

3.2.5 ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน มีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดหลักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อชุมชน คำนึงถึงความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความโปร่งใส และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชน และใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

3.3 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

3.3.1 ผลจากการศึกษา 1) แนวคิดและทฤษฎี 2) ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน และ 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศ และระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 10 แห่ง ผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวมาสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ซึ่งประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก และ 23 ปัจจัยย่อย ดังรูปที่ 1

จากรูปที่ 1 พบว่า (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง (ครั้งที่ 1) เป็นการแสดงภาพของการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน 2) ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง 3) ด้านภาวะผู้นำ 4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ 5) ด้านการสื่อสารและการประสานงาน

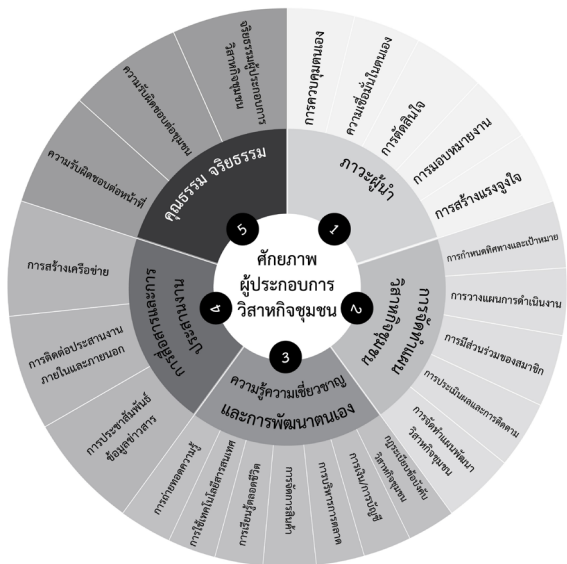
3.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการตอบแบบประเมิน 120 คน โดยภาพรวมและรายด้านปรากฏผลดังตารางที่ 2

รูปที่ 1 (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง (ครั้งที่ 1)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวม และรายด้าน

(ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของปัจจัยหลัก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
ด้านภาวะผู้นำ	4.88	0.27	มากที่สุด
ด้านการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน	4.80	0.35	มากที่สุด
ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ และการพัฒนาตนเอง	4.72	0.37	มากที่สุด
ด้านการสื่อสารและการประสานงาน	4.63	0.42	มากที่สุด
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.56	0.47	มากที่สุด
โดยภาพรวมปัจจัยหลัก	4.72	0.35	มากที่สุด

รูปที่ 2 (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง (ครั้งที่ 2)

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการตอบแบบประเมิน 120 คน พบความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางใน 5 ด้าน ดังรูปที่ 2

จากรูปที่ 2 พบว่า (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง (ครั้งที่ 2) เป็นการแสดงภาพของการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน 3) ด้านความรู้

ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง 4) ด้านการสื่อสารและการประสานงาน และ 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

3.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของ (ร่าง) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของผู้เชี่ยวชาญ/ประธานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตรวจสอบ (ร่าง) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการตอบแบบประเมิน 120 คน จำแนกตามด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของ (ร่าง) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

(ร่าง) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
คู่มือมีเนื้อหาถูกต้องครบถ้วนตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	4.87	0.41	มากที่สุด
คู่มือมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และง่ายต่อการนำไปใช้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	4.80	0.50	มากที่สุด
คู่มือเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	4.70	0.73	มากที่สุด
คู่มือมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	4.65	0.77	มากที่สุด
คู่มือสามารถนำไปใช้พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางได้เป็นอย่างดี	4.59	0.84	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.72	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของ (ร่าง) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

3.4 ความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

3.4.1 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 คน และประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นในระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 6 คน จำนวนทั้งสิ้น 12 คน โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวม และรายด้าน

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของปัจจัยหลัก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านภาวะผู้นำ	4.73	0.37	มากที่สุด
ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง	4.65	0.60	มากที่สุด
ด้านการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน	4.60	0.53	มากที่สุด
ด้านการสื่อสารและการประสานงาน	4.58	0.57	มากที่สุด
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.50	0.67	มากที่สุด
โดยภาพรวมของปัจจัยหลัก	4.61	0.54	มากที่สุด

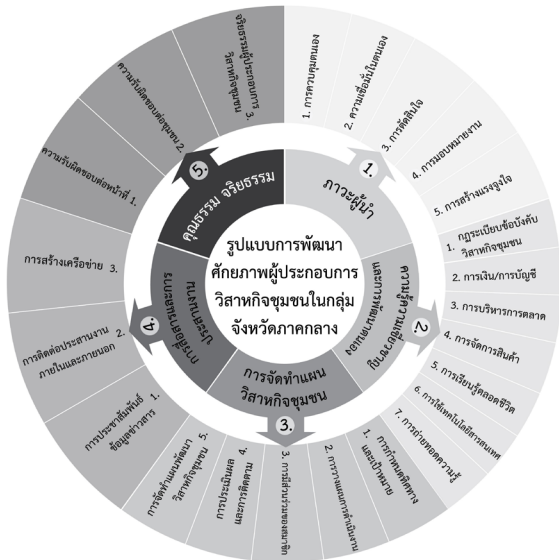
จากตารางที่ 4 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

จากผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 คน และประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นในระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 6 คน พบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางใน 5 ด้าน ดังรูปที่ 3

จากรูปที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ใน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง 3) ด้านการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน 4) ด้านการสื่อสารและการประสานงาน และ 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 คน และประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 6 คน จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 5

รูปที่ 3 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง

คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนา ศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
คู่มือมีเนื้อหาถูกต้องครบถ้วนตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	4.83	0.39	มากที่สุด
คู่มือมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และง่ายต่อการนำไปใช้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	4.75	0.45	มากที่สุด
คู่มือมีความเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	4.58	0.67	มากที่สุด
คู่มือเป็นสิ่งที่ต้องการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง	4.50	0.80	มากที่สุด
คู่มือสามารถนำไปใช้พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางได้เป็นอย่างดี	4.42	0.79	มาก
โดยภาพรวม	4.62	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด

3.4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 คน และประธานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นในระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จำนวน 6 คน จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ปรากฏผลว่า มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้ ร้อยละ 100

4. อภิปรายผลและสรุป

จากผลการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานผลการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง ประจำปี 2556 จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศและระดับจังหวัดภาคกลางโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง และจากการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางโดยการสนทนากลุ่ม ซึ่งผลที่ได้จากงานวิจัยนี้ คือ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางประกอบด้วย 5 ปัจจัยหลัก และ 23 ปัจจัยย่อย โดยจะสรุปเพื่อการอภิปรายเป็นรายปัจจัยของแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านภาวะผู้นำ

จะต้องประกอบด้วย 1) การควบคุมตนเอง 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง 3) การตัดสินใจ 4) การมอบหมายงาน และ 5) การสร้างแรงจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับวิจิตร [8] พบว่า การดำรงอยู่ขององค์กรที่เข้มแข็ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ขององค์กรที่เข้มแข็ง ได้แก่ การมีผู้นำหรือมีคณะกรรมการบริหารที่เข้มแข็ง และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.2 ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ และการพัฒนาตนเอง

จะต้องประกอบด้วย 1) กฎระเบียบ ข้อบังคับ วิสาหกิจชุมชน 2) การเงิน/การบัญชี 3) การบริหารการตลาด 4) การจัดการสินค้า 5) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 7) การถ่ายทอดความรู้ สอดคล้องกับธีระวัชร [9] พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้ประกอบการรายย่อย ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ ทักษะประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ความซื่อสัตย์และความมีวินัยและแรงจูงใจและสอดคล้องกับบุญเลิศและคณะ [10] พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้ป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร 4) บรรยากาศที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ 5) พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมสร้างและถ่ายโอนความรู้ 6) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ สนับสนุนการเรียนรู้ 7) การทำงานเป็นทีมและร่วมมือกันเป้าหมายเดียวกัน

4.3 ด้านการจัดทำแผนวิสาหกิจชุมชน

จะต้องประกอบด้วย 1) การกำหนดทิศทางและเป้าหมาย 2) การวางแผนการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 4) การประเมินผลและการติดตามและการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับนั้นท์นัส [11] พบว่า ผู้ประกอบการที่รวมตัวกันประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปางมีความต้องการที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของ

ตนเองให้เจริญก้าวหน้าในระดับมากในด้านทิศทางวิสาหกิจชุมชน ด้านการวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารตลาด ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ด้านกระบวนการจัดการสินค้า และบริการ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

4.4 ด้านการสื่อสารและการประสานงาน

จะต้องประกอบด้วย 1) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร 2) การติดต่อประสานงานภายในและภายนอก และ 3) การสร้างเครือข่ายซึ่งสอดคล้องกับยุทธจักร [12] พบว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำ ปัจจัยเกี่ยวกับสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจากภายในและปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อภายนอก ปัจจัยเกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยเกี่ยวกับเครือข่ายการผลิตที่เกื้อหนุนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสารระหว่างผู้นำ และสมาชิกกลุ่มหรือองค์กร

4.5 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

จะต้องประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 2) ความรับผิดชอบต่อชุมชน และ 3) จริยธรรมผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับวิจิตร [8] พบว่า ความสัมพันธ์ของประชาสังคมที่มีต่อวิสาหกิจชุมชน กลุ่มองค์กร สมาชิกและเครือข่ายมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับวิสาหกิจชุมชนในด้านการก่อเกิดกลุ่มองค์กร ขบวนการประชาสังคม เกิดจากฐานปัจจัยวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นเดียวกัน “ความมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน” ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1) ระดับเชิงนโยบาย ภาครัฐควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นไป โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ต้องร่วมมือกันในการทำงานเชิงบูรณาการ มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อลดปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันโดยภาครัฐจะต้อง

สนับสนุนให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้พัฒนาตนเอง ด้วยการฝึกอบรมด้านวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องและทำอย่างจริงจัง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลและรับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนควรมีการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ทราบระดับความเข้มแข็งและความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชน และสามารถจัดทำแผนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้อย่างถูกต้อง และมีทิศทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้น จนสามารถพัฒนาก้าวเข้าสู่วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพระดับได้อย่างยั่งยืน

2) ระดับเชิงปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ของแต่ละวิสาหกิจชุมชนควรให้การสนับสนุน ความร่วมมือทางวิชาการ การบริการวิชาการ การทำวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ร่วมกับวิสาหกิจชุมชน โดยส่งนักวิชาการมาเป็นพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้กับวิสาหกิจชุมชนเพื่อต่อยอดการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ โดยการนำฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของวิสาหกิจชุมชนมาผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ตรงกับความต้องการของวิสาหกิจชุมชน เช่น องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตสินค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การจัดการด้านการตลาด เป็นต้น โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าที่ผลิตจากวิสาหกิจชุมชน ให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างรายได้ อันจะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรให้มีการศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในระดับประเทศ

2) ควรให้มีการนำผลการวิจัยเรื่องนี้ไปปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มจังหวัดในภาคอื่นๆของประเทศไทย ซึ่งจะมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งทางด้าน ภูมิประเทศ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชน

3) ควรมีการนำผลการวิจัยเรื่องนี้ไปพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชนในกลุ่มประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน (Asean Economics Community: AEC) โดยเฉพาะประเทศพม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งมีบริบทด้านพื้นที่คล้ายคลึงกับของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- [1] Department of Agricultural Extension, *Small and Micro Community Enterprise: the Way to sustainable self-sufficiency*, Bangkok: Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2013 (in Thai).
- [2] H. Fayol, *General and Industrial Management*, London: Pitman Gilbert, 1949.
- [3] A. M. Maslow, *Motivation and Personality*, New York: Harper and Row, 1954.
- [4] R. R. Blake and J. S. Mouton, *The Managerial Grid*, Houston, Texas: Gulf Publishing, 1964.
- [5] R. Likert, *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*, Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son, 1999, pp. 90-95.
- [6] *Community Enterprise Promotion Act, B.E. 2548 (2005)*, Government Gazette no. 122 section 6 A on January 18, B.E. 2548 (2005) (in Thai).
- [7] *Handbook for the Potential Evaluation of Small and Micro Community Enterprise*, Secretariat Office of Community Enterprise Promotion Board, Department of Agricultural Extension, Bangkok, 2012.
- [8] W. Srisorn, "The Civil Society's Role on the Development of Small and Micro Community Enterprise," D.P.A. dissertation, School of Political Science, Ramkhamhaeng University, Bangkok, 2010 (in Thai).
- [9] T. Purateera, "A model for developing sustainable

- micro-entrepreneur,” D.P.A. dissertation, Division of Development Science, Khon Kaen University, Kon Kaen, 2008 (in Thai).
- [10] B. Teksanguan *et al.*, “The Development Model of Learning Organization and Knowledge Management by Knowledge Sharing via Internet Network,” *Journal of KMUTNB.*, vol. 24, no. 1, pp. 198–211, Jan.–Apr. 2014 (in Thai).
- [11] N. Pongpokinsatid, “The Administration Approaches the Entrepreneurs in Rural Community Enterprises in Maung Lampang District, Lampang Province,” M.P.A. thesis, Division of Public Administration, Phranakorn Rajabhat University, Bangkok, 2009 (in Thai).
- [12] Y. Phromchuay, “Success on Development of the Community Enterprise: a Case Study of Phrae Wa Silk, Phon Sub-district, Khammuang District, Kalasin Province,” M.P.A. individual study, Division of Local Government, Khon Kaen University, Kon Kaen, 2012 (in Thai).